

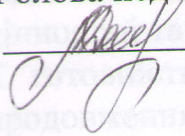
ПОГОДЖЕНО

на засіданні педагогічної ради
КЗ «Зміївський ліцей № 1

ім. З.К.Слюсаренка»

12.06.2023 протокол № 8

Голова педагогічної ради

 Лідія Дударєва

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ від 12.06.2023 № 123

Директор КЗ «Зміївський ліцей №1
ім. З.К.Слюсаренка»

Лідія Дударєва

Освітня програма

початкової освіти

**за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти,
розробленою під керівництвом Савченко О.Я (1-4-ті класи)**

**Комунального закладу «Зміївський ліцей № 1
імені двічі Героя Радянського Союзу З.К.Слюсаренка»**

**Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області
на 2023/2024 навчальний рік**

Загальні положення

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Освітню програму початкової освіти за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Савченко О.Я (1-4-ті класи) Комунального закладу «Зміївський лицей № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу З.К.Слюсаренка» Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області на 2023/2024 навчальний рік (далі – Освітня програма) сформовано відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту» на основі Державного стандарту початкової освіти (у редакції, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України № 688 від 24.07.2019), Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Савченко О.Я., затвердженої наказами Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1 – 2 класів закладів загальної середньої освіти», від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти».

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програму побудовано із врахуванням принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей;

- перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями, коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтервованого курсу;
- орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, зокрема їхньої інтеграції, а також логічної послідовності їхнього вивчення;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-х класів ліцею складає 805 годин/навчальний рік, для учнів 2-х класів - 875 годин/навчальний рік, для учнів 3-4-х класів – по 910 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Навчальному плані Комунального закладу «Зміївський ліцей №1 ім. З.К.Слюсаренка» на 2023/2024 навчальний рік, складеному на основі Типового навчального плану для закладів загальної середньої освіти, які працюють за освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я.Савченка. (Таблиця 1)

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру кожного року навчання у початковій школі, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Зміст програми має потенціал для формування в учнів 1-4-х класів ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися англійською мовою, що передбачає можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самотійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самотійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати

позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації програми використовуються внутрішньопрдметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося шість років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шість років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку. Форма здобуття початкової освіти (індивідуальне навчання (педагогічний патронаж), навчання в інклюзивному класі) визначається з урахуванням індивідуальних особливостей і стану здоров'я дитини, рекомендацій інклюзивно-ресурсного центру, побажань батьків. Корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами визначається в Індивідуальній програмі розвитку дитини. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Вимоги до учнів 1-го класу враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку, що виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, у 1-му класі забезпечується подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формування здатності до творчого самовираження, критичного мислення, виховання ціннісного ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного учня у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку.

Упродовж навчання в 1-2-х класах здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню

відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формульованому оцінюванню, у 3-4-х – формульованому та підсумковому (рівневому) оцінюванню.

Формульоване оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти

Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти визначено за такими освітніми галузями:

мовно-літературна (українська мова та література, іншомовна освіта);
математична;

я досліджую світ (громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі);

технологічна;

мистецька;

фізкультурна.

Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

Для кожної освітньої галузі визначено мету та загальні результати навчання здобувачів освіти в цілому. За ними впорядковано обов'язкові результати навчання здобувачів освіти, які є основою для їх подальшого навчання на наступних рівнях загальної середньої освіти.

Мовно-літературна освітня галузь включає українську мову та літературне читання, іншомовну освіту.

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо»..

Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «Читаємо» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Змістові лінії реалізуються у 1 класі через інтегрований курс «Навчання грамоти», у 2 класі – через навчальні предмети «Українська мова», «Читання», у 3-4-х класах – через навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання».

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 клас	3-4 класи
Мовно-літературна освітня галузь Українська мова та література		
<i>Взаємодія з іншими особами усно, сприйняття і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях</i>		
Сприймає усну інформацію	сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує	критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію
Перетворює усну інформацію в різні форми повідомлень	відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно	на основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями
Виокремлює інформацію	виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим особам	виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою
Аналізує та інтерпретує усну інформацію	розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація; за допомогою вчителя виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах	визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб
Оцінює усну інформацію	висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту,	висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тек

	медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації	сту, медіатексту, обґрунтовує - думки, спираючися на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її
Висловлює і захищає власні погляди	висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноживані слова	висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди
Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок	розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі вербальні та невербальні засоби для передачі емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіатексти	обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів
Регулює власний емоційний стан	розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується	описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету
<i>Сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів, медіатекстах та використання її для збагачення свого досвіду</i>		
Сприймає текст	передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; розуміє фактичний зміст прочитаного	прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів
Аналізує та інтерпретує текст	пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту	пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації	описує емоційний стан персонажів, співпереживає
Оцінює текст	висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що	висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргумен-

	подобається, а що ні; висловлює думки щодо простих медіатекстів	ти щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту
Обирає тексти для читання	обирає книжку для читання; пояснює власний вибір	визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти
Перетворює інформацію	на основі тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно	на основі тексту створює план, таблицю, модель
Читає творчо	експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час інсценізації тощо)	експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації)
<i>Висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримання норм літературної мови</i>		
Створює письмові висловлювання	пише рукописними буквами, зліто, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлювання, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так, як вимовляються; створює прості медіатексти за допомогою інших осіб	пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації
Взаємодіє в режимі реального часу	обмінюється короткими письмовими повідомленнями	створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема вебсайту закладу загальної середньої освіти
Редагує письмові тексти	перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи за допомогою вчителя; обговорює створений текст і вдосконалює його за допомогою інших осіб	знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного
<i>Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, їх аналіз</i>		
Досліджує мовні явища	спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за мовленням власним та інших, удосконалює власне мовлення за допомогою інших осіб	аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за

		метою висловлювання
Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	експериментує звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів	створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення
Іншомовна освіта Англійська мова		
<i>Сприйняття інформації, висловленої іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критичне оцінювання інформації</i>		
Сприймає усну інформацію	розуміє короткі, прості запитання, твердження, прохання/вказівки та реагує на них вербально та/або невербально	визначає в усному повідомленні інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми
Критично оцінює усну інформацію	розпізнає знайомі слова і фрази під час сприйняття усної інформації	розуміє зміст усного висловлювання у знайомому повсякденному контексті
<i>Розуміння прочитаних іншомовних текстів різних видів для здобуття інформації або для задоволення, використання прочитаної інформації та її критичне оцінювання</i>		
Сприймає текст	розпізнає знайомі слова з опорою на наочність	розпізнає знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах
Аналізує прочитану інформацію		визначає в тексті інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми
<i>Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу, використовуючи іноземну мову</i>		
Здійснює усну взаємодію	запитує та повідомляє інформацію про себе та повсякденні справи, вживаючи короткі сталі вирази та використовуючи у разі потреби жести	спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює ці потреби
Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції	описує себе та свій стан короткими фразами	розповідає про людей, навколишній світ та побут простими, окремими фразами та висловлює своє ставлення
Здійснює письмову взаємодію	надає найпростішу інформацію про себе у письмовій формі (записка, анкета)	запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі вирази
Висловлює свої думки, почуття, ставлення та позиції письмово	пише короткими фразами про себе	надає у письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи прості слова та вирази
Здійснює взаємодію в режимі реального часу	пише короткі фрази в режимі реального часу у разі потреби з використанням словника	створює в режимі реального часу прості повідомлення за допомогою кількох коротких речень

Метою математичної освітньої галузі є формування математичної та інших ключових компетентностей; розвиток мислення, здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності робити усвідомлений вибір.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи
<i>Дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів</i>		
Розпізнає серед ситуацій з повсякденного життя ті, що розв'язуються математичними методами	розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень/форм об'єктів навколишнього світу
Досліджує, аналізує, оцінює дані та зв'язки між ними для розв'язання проблеми математичного змісту	аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	прогнозує результат виконання арифметичних дій	прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду
<i>Моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій (планів) дії для розв'язання різноманітних задач</i>		
Сприймає і перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану), будує допоміжну модель проблемної ситуації	перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок	перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок
Розробляє стратегії розв'язання проблемних ситуацій	обирає послідовність дій розв'язання проблемної ситуації	обирає спосіб (способи) розв'язання проблемної ситуації
Моделює процес розв'язання проблемної ситуації і реалізує його	обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне	обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обґрунтовує ви-

	запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)	бір дій для її розв'язання; розв'язує проблемну ситуацію різними способами
<i>Критичне оцінювання даних, процесу та результату розв'язання навчальних і практичних задач</i>		
Оцінює дані проблемної ситуації, необхідні і достатні для її розв'язання	визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації	використовує відомі засоби добору даних для розв'язання проблемної ситуації
Оцінює різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання	визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації	досліджує різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання
Перевіряє відповідність одержаного результату прогнозованому	зіставляє одержаний результат з прогнозованим	зіставляє одержаний результат з прогнозованим
Оцінює правильність розв'язання проблемної ситуації; виявляє та виправляє помилки	перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки	перевіряє правильність розв'язання проблемної ситуації різними способами; виявляє та виправляє помилки
<i>Застосування досвіду математичної діяльності для пізнання навколишнього світу</i>		
Аналізує об'єкти навколишнього світу та ситуації, що виникають у житті	визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою	визначає істотні, спільні і відмінні ознаки математичних об'єктів; порівнює, узагальнює і класифікує об'єкти за суттєвою ознакою
Встановлює кількість об'єктів, читає і записує числа, порівнює та упорядковує їх	лічить об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх	встановлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує їх
Володіє обчислювальними навичками, застосовує їх у навчальних та практичних ситуаціях	обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях	обчислює усно і письмово у різних життєвих ситуаціях
Визначає просторові відношення	орієнтується на площині і в просторі; описує або зображає схематично розміщення, напрямок і рух об'єктів	орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрути пересування
Розпізнає геометричні фігури за їх істотними ознаками	розпізнає знайомі геометричні площинні та об'ємні фігури серед об'єктів навколишнього світу, на малюнках	розпізнає знайомі геометричні фігури у фігурах складної форми
Будує, конструює об'єкти	конструює площинні та об'ємні фігури з підручного матеріалу, створює макети реальних та уявних об'єктів	створює з геометричних фігур різні конструкції; будує площинні фігури за заданими розмірами
Вимірює величини	вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів	визначає спільну властивість об'єктів навколишнього світу та інтерпретує її як величину для вимірювання і порівняння
Використовує алгебраїчні поняття і залежності для розв'язування проблемної	встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії	використовує залежність між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'я

ситуації; досліджує задачі		зання проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень

Освітня галузь **я досліджую світ (громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі)** в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;
- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Освітня програма дає змогу вчителеві самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи
Природнича освітня галузь		
<i>Відкриття світу природи, набуття досвіду її дослідження, пошук відповідей на запитання, спостереження за навколишнім світом, експериментування та створення навчальних моделей, вияв допитливості та отримання радості від пізнання природи</i>		
Виявляє і формулює дослідницькі проблеми	обирає у найближчому оточенні те, що цікаво	обирає в навколишньому світі або із запропонованих запи-

	дослідити	тань такі проблеми, що можна розв'язати дослідницьким способом
Визначає мету дослідження і висуває гіпотезу	обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи; визначає можливі результати спостережень/досліджень	визначає мету спостережень / досліджень; прогнозує можливі результати спостережень/досліджень
Планує дослідження	пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/експерименту	визначає послідовність кроків під час спостереження/експерименту; обирає необхідні умови дослідження
Спостерігає, експериментує, моделює	досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі	проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі
Аналізує та обґрунтовує результати досліджень, формулює висновки	описує, що нового дізнався, спостерігаючи та експериментуючи	встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно
Проводить самоаналіз дослідницької діяльності	описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання	визначає фактори успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження
Опрацювання та систематизація інформації природничого змісту, отриманої з доступних джерел, та представлення її у різних формах		
Знаходить інформацію та систематизує її	знаходить інформацію про природу	знаходить, систематизує (згідно з планом) інформацію про навколишній світ; використовує технічні прилади і пристрої для пошуку інформації
Перетворює інформацію з однієї форми в іншу	зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці	представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо
<i>Усвідомлення розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснення ролі природничих наук і техніки в житті людини, відповідальна поведінка у природі</i>		
Виявляє взаємозв'язки у природі та враховує їх у своїй діяльності	виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх урахування у життєдіяльності людини	діє у навколишньому світі з урахуванням взаємозв'язків між об'єктами живої і неживої природи
Діє у навколишньому світі, розуміючи наслідки власної поведінки	дбає про чистоту навколишнього світу, доглядає за рослинами і тваринами	встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх
Використовує наукові надбання для розв'язання проблем	наводить приклади використання винаходів людства в побуті	пояснює значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні навколишнього світу
Відповідально та ошадливо використовує природні ресурси	пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це	визначає приблизні витрати природних ресурсів, що використовуються в родині,

	робити	шляхи їх зменшення
<i>Критичне оцінювання фактів, поєднання нового досвіду з набутиим раніше і творче його використання для розв'язання проблем природничого характеру</i>		
Визначає проблему через співвіднесення нових фактів із попереднім досвідом	розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини	пояснює важливість того, що вивчає, для власного життя, розрізняє в ньому головне і другорядне
Критично оцінює проблему	розуміє проблему в навколишньому світі; розмірковує, що відомо про цю проблему, як її розв'язати	визначає відоме і невідоме у проблемі, висловлює докази правильності суджень
Групує і класифікує об'єкти навколишнього світу	знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками	класифікує об'єкти навколишнього світу за кількома ознаками та властивостями
Генерує нові ідеї для розв'язання проблеми	пропонує різні способи використання об'єктів навколишнього світу	пропонує власний спосіб розв'язання обраної або запропонованої проблеми
Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь		
<i>Турбота про особисте здоров'я і безпеку, реагування на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і тих, хто оточує</i>		
Діє відповідально	демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я	демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для життя і здоров'я
Відстоює інтереси власні та інших осіб	протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертаючися за допомогою до дорослих	протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або за допомогою дорослих залежно від ризику
Надає допомогу	розрізняє, до кого і як зверну-тися за допомогою; описує приклади такої діяльності	визначає потребу у допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання
Поводиться етично	розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відвагу, відповідальність, відданість) та наслідує її	поводиться етично, демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність тощо
<i>Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, ухвалення рішень з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб</i>		
Розпізнає небезпечні ситуації	розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та навколишньому світі	пояснює, що робити в небезпечних ситуаціях вдома, у школі та навколишньому світі
Прогнозує наслідки	пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб
Ухвалює рішення	вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для здоров'я, безпеки, добробуту
Поводиться безпечно	пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі	поводиться безпечно з огляду на себе та інших осіб вдома, у школі, на вулиці, у

		громадських місцях
<i>Аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків та ризиків</i>		
Обмірковує альтернативи власних дій та рішень	визначає здорові та шкідливі звички	обмірковує альтернативні рішення щодо відповідності здоровим чи шкідливим звичкам
Приймає зміни власного організму	відзначає зміни власного організму і приймає їх	спостерігає за змінами у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; пояснює та приймає їх
Аналізує вплив поведінки на здоров'я	визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	аналізує позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки
Здійснює вибір та отримує задоволення	розпізнає, що приносить задоволення та користь	обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь
<i>Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту</i>		
Вчиться вчитися без шкоди для здоров'я	упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком
Знаходить і перевіряє інформацію	розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки	намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг
Діє ефективно і самостійно	пояснює потреби свої та інших осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб	розрізняє необхідні та надмірні потреби свої та інших осіб; визначає короткострокові цілі та планує конкретні дії щодо задоволення власних потреб
Спілкується конструктивно	уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб	сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї
Виявляє культуру споживання	визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	намагається ощадно використовувати ресурси
Планує майбутнє	пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти; пояснює, як від ставлення до навчання залежить власний успіх і добробут
Співпрацює для досягнення результату діяльності	виконує різні ролі в групі, пояснює у чому цінність спільної роботи	погоджується на ту роль, що здатний виконати найкраще; разом з іншими особами визначає мету спільної роботи, намагається досягти її
Громадянська та історична освітня галузь		
<i>Встановлення зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснення значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій)</i>		
Орієнтується в історичному часі	встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час	визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу

Розкриває тривалість і варіативність подій в часі	описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою	встановлює кількість поколінь у своїй родині, розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями
Виявляє і прогнозує суспільні (історичні) зміни	розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було — є — буде)	наводить приклади культурно історичної спадщини України; виокремлює важливі для громадян України події, пояснює, як вони впливають на життя
<i>Орієнтація у знайомому соціальному середовищі, долучення до його розвитку, пояснення впливу природи та діяльності людей на нього</i>		
Орієнтується у соціальному середовищі	орієнтується у близькому до місця проживання та освоєному людьми середовищі	розпізнає відомі об'єкти соціального середовища, планує прогулянку/подорож/екскурсію до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України
Виявляє взаємозв'язок природного і соціального середовищ	показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю	пояснює цінність природи для життя та роль діяльності людини в освоєнні навколишнього світу
Формує разом з іншими особами громадський простір	досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку	розрізняє об'єкти загального користування і власні об'єкти; протидіє (залучаючи дорослих) порушенням правил поведінки в публічних місцях
<i>Робота з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналіз змісту джерел, їх критична оцінка</i>		
Добирає джерела історичної та суспільно значущої інформації	пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	знаходить потрібну інформацію про минуле і сучасне; добирає джерело інформації відповідно до потреб і заінтересованості
Аналізує соціальну (історичну) інформацію	запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому особу/подію	виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття; формулює зрозумілі запитання про людей, минулі чи теперішні події
Оцінює достовірність соціальної (історичної) інформації	розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації	виокремлює факти, які викликають сумніви; знаходить інформацію, яка спростовує або підтверджує сумніви; пояснює можливі наслідки поширення неправдивої інформації
<i>Узагальнення інформації з різних джерел, розповідь про минуле і сучасне</i>		
Систематизує та узагальнює соціальну (історичну) інформацію	виокремлює незрозумілі слова і за допомогою дорослих встановлює їх зміст; придумує назву твору, що відображає його зміст	збирає інформацію на тему, яка цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості та обґрунтовує це; порівнює події, вчинки осіб
Розповідає про минуле і сучасне	розповідає про себе, свою родину та інших осіб	виражає різними способами уявлення про відомі історичні

		події, пам'ятки культури, видатних людей
<i>Представлення аргументованих суджень про відомі факти історії та історичних осіб, а також про події суспільного життя</i>		
Формулює та представляє судження, добираючи аргументи	висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб	формулює власну думку щодо вчинку, події, пам'ятки культури; добирає прості докази; дотримується послідовності викладення думок
<i>Усвідомлення почуття власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свобод, повага до прав і гідності інших осіб, протидія дискримінації та нерівному ставленню до особистості</i>		
Формує себе як особистість, утверджує власну гідність	описує себе, свій характер, захоплення, якими вирізняється від інших осіб	визначає свої риси характеру, моральні якості; розповідає про свої мрії та пояснює шляхи їх здійснення
Захищає права людини	пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб; звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають	виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають або принижують його чи інших осіб, відповідно діє в цих ситуаціях
Протидіє і запобігає проявам дискримінації та нерівності	розпізнає вчинки і слова, які можуть підтримати або образити; поважає різноманітність, справедливо ставиться до інших осіб	спілкується з урахуванням особливостей інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо
<i>Усвідомлення себе громадянином України, аналіз культурно-історичних основ власної ідентичності, визнання цінності культурного розмаїття</i>		
Усвідомлює себе частиною спільноти	збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	досліджує своє походження, родовід, визначає свою роль у школі, громаді, державі; досліджує, які традиції і свята шанують у родині, родині друзів та однокласників, ставиться з повагою до цих традицій і свят
Співпрацює з іншими особами	пояснює важливість співпраці у групі; разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; виконує різні ролі в групі	визначає мету спільної роботи; планує послідовність дій групи для виконання завдання; погоджується на роль, яку здатний виконати найкраще
<i>Дотримання принципів демократичного громадянства, активна участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади і держави</i>		
Робить відповідальний вибір	домовляється з однокласниками про добросовісні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо	визначає разом з однокласниками та використовує правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; пояснює, як власний вибір та дії можуть вплинути на інших осіб
Бере участь у розв'язанні	розповідає про свої успіхи, ус-	розповідає про свої досягнен-

проблем спільнот	пiхи класу, своєї родини; розповідає про свої проблеми, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі	ня, досягнення класу, своєї ро- дини, школи, громади; аналі- зує проблеми класу, школи, громади та пропонує варіанти їх розв'язання; пояснює фак- тори, які допомогли досягти успіху або призвели до виник- нення проблеми; долучається до справ, корисних для класу, школи, громади
Осмислює громадсько- політичне життя	розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них	пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою

Зміст **технологічної освітньої галузі** реалізується через навчальний предмет «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія «Інформаційно-комунікаційне середовище» охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробках; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія «Середовище проектування» спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проектування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія «Середовище техніки і технологій» передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія «Середовище соціалізації» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи
<i>Втілення творчого задуму в готовий виріб</i>		
Планує власну діяльність з виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність з виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат	обирає об'єкт праці та прогнозує кінцевий результат власної діяльності; самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу
Читає і розробляє графічні зображення	читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи	читає та аналізує графічні зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи
Добирає матеріали і технології для виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно добирає конструкційні матеріали та технології для виготовлення виробу	самостійно добирає матеріали та технології для виготовлення виробу
Моделює, конструює та виготовляє виріб	моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів за допомогою дорослих; виготовляє та оздоблює виріб за допомогою дорослих	моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів; виготовляє та оздоблює виріб відомими технологіями
Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності	оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності за допомогою дорослих	представляє одержаний результат власної або колективної діяльності та намагається оцінити його
<i>Турбота про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто оточує</i>		
Застосовує технологічні операції традиційних та сучасних ремесел	виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел за допомогою дорослих або самостійно	самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел
Створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами; створює виріб за допомогою дорослих або самостійно згідно із зразком чи власним задумом, застосовуючи	самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел

	технології традиційних та сучасних ремесел	
<i>Ефективне використання природних матеріалів, турбота про навколишній світ</i>		
Розраховує витрати	за допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу
Ощадно використовує матеріали	під час виготовлення виробів намагається ощадно використовувати матеріали; за допомогою дорослих готує залишки до вторинної обробки	ощадно використовує матеріали; сортує відходи, дотримуючися відповідних правил
<i>Практичне і творче застосування традиційних та сучасних ремесел</i>		
Організовує власну життєдіяльність	за допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному побуті	планує та виконує дії у власному побуті
Розв'язує практичні завдання у побуті	виконує практичні завдання в побуті; організовує робоче місце за допомогою дорослих	безпечно використовує найпростіші прилади у побуті; самостійно організовує робоче місце відповідно до визначених потреб та завдань
Дотримується безпеки під час виготовлення виробу	дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань	дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань

Інформатична освітня галузь реалізується через вивчення предмету «Інформатика».

Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для: доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію); опрацювання інформації; перетворення інформації із однієї форми в іншу; створення інформаційних моделей; оцінки інформації за її властивостями.

Вивчення інформатики побудовано лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням).

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	2 клас	3-4 класи
<i>Пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем</i>		
Досліджує інформаційний навколишній світ	пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень	пояснює основні інформаційні процеси у близькому для себе середовищі (дім, школа, вулиця) на основі власних спостережень
Знаходить, подає, перетворює, аналізує та зберігає дані різних типів	розрізняє та фіксує дані, аналізує та впорядковує прості послідовності	знаходить інформацію, зберігає дані на цифрових носіях, перетворює інформацію з однієї форми в іншу за допомогою поданих шаблонів, порівнює різні способи представлення інформації, аналізує та впорядковує послідовності
Добирає об'єкти для створення моделей	визначає об'єкти, їх властивості та значення властивостей за підтримки вчителя; розрізняє моделі та їх відповідники у реальному світі, створює прості моделі	класифікує об'єкти за їх властивостями, зіставляє ознаки моделей реального і цифрового світу, аналізує вплив подій на властивості, досліджує об'єкти за допомогою створених моделей
Критично оцінює інформацію з різних джерел	розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел	висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових джерел, розрізняє факти і судження
<i>Створення інформаційних продуктів та програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них</i>		
Розробляє та реалізує алгоритми	створює план дій, наводить приклади повторення та виконання дій за визначеним завданням у повсякденній діяльності	розробляє алгоритми (зокрема, для власної чи групової діяльності) з послідовних дій, умов, повторень
Створює та налагоджує програмні проекти	складає простий план із точних та однозначних вказівок до дій виконавців, виявляє в ньому помилки, оцінює відповідність очікуваному результату	створює згідно з планом або алгоритмом прості програми та налагоджує їх; прогнозує та формулює очікуваний результат створеної програми
Розробляє модульні проекти	складає ціле із запропонованих частин, пояснює, як заміна окремих частин приводить до іншого цілого	розкладає задачі на прості, які виконуються згідно з окремими інструкціями чи послідовністю інструкцій і навпаки (компоунє)
Опрацьовує та створює інформаційні продукти з використанням даних різних типів	використовує готові та створює прості інформаційні продукти (текст, зображення, звуки) для отримання, передачі	створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів

	інформації або представлення власних ідей, результатів діяльності	діяльності
Співпрацює в команді для створення інформаційного продукту	самостійно та відповідально виконує визначені завдання; працює в команді з іншими особами для досягнення спільної мети	керує своїми діями та пояснює власний внесок у спільний результат роботи команди, коментує успішні та невдалі кроки у процесі роботи
<i>Усвідомлене використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та/або споживач, самостійне опанування нових</i>		
Використовує широкий спектр цифрових пристроїв	використовує цифрові пристрої вдома, в школі, на вулиці та пояснює їх призначення	обирає цифрове середовище, пристрої, засоби для розв'язання життєвої задачі/проблеми, пояснює свій вибір
Організовує власне інформаційне середовище	організовує власне робоче місце за допомогою дорослих; розпізнає та описує прості проблеми та збої, які виникають у роботі доступних цифрових пристроїв, звертається за допомогою та підтримкою	налаштовує для власних потреб відповідне програмне середовище; визначає за допомогою правильної термінології збої у роботі доступних цифрових пристроїв, усуває прості несправності
Спілкується, навчається та співпрацює в мережевих спільнотах	використовує цифрові пристрої, технології для доступу до інформації та спілкування	співпрацює та спілкується в захищених мережевих спільнотах для обміну думками, виконання спільних завдань, пошуку інформації та навчання
<i>Усвідомлення наслідків використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримання етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії</i>		
Відповідально використовує інформаційні технології у повсякденному житті, захищає себе та свій інформаційний простір	дотримується правил безпечної роботи; захищає свій інформаційний простір; розповідає про проблеми дорослим	відповідально використовує технології для власної безпеки, регулює власний час роботи з цифровими пристроями, обговорює різні наслідки використання інформаційних технологій у школі, на вулиці, вдома тощо
Дотримується норм соціальної, міжкультурної та міжособистісної взаємодії	зважає на технічні можливості цифрових пристроїв для спілкування, зокрема з людьми з особливими потребами, поважає приватність, повідомлень, толерантно ставиться до відмінностей культур, традицій і різних думок	добирає належні засоби для спілкування з іншими особами, зокрема з людьми з особливими потребами безпосередньо та через Інтернет, усвідомлює відповідальність за свою діяльність в Інтернеті; рекомендує цікаві та безпечні сайти своїм друзям
Дотримується норм правової взаємодії	зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб	відвідує тільки корисні і безпечні сайти; дотримується правил використання власних і чужих творів

Мистецька освітня галузь реалізується через предмети за окремими видами мистецтва: музичне мистецтво та образотворче мистецтво.

Метою навчання мистецтва є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія «Художньо-творча діяльність» націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія «Сприймання та інтерпретація мистецтва» спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії «Комунікація через мистецтво» націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню ключових компетентностей, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною).
- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (математична компетентність).

- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (інформаційно-комунікаційна компетентність);
- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (навчання впродовж життя);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);
- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (культурна компетентність);
- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (підприємливість та фінансова грамотність);
- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (інноваційність).

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи
<i>Художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва</i>		
Творить різними засобами і способами	творить відомими художніми засобами і способами	добирає засоби і способи для творення художнього образу
Імпровізує	експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо для створення художніх образів	експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, поєднуючи елементи для втілення ідеї в художньому образі
Естетично перетворює навколишній світ	спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе	спостерігає за навколишнім світом, фіксує в різний спосіб цікаві явища; використовує їх у творчій діяльності; пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе; реалізує їх самостійно або за допомогою інших осіб
<i>Пізнання мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва</i>		

Аналізує, інтерпретує, оцінює мистецтво	сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо)	сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб; зосереджує увагу на деталях; пояснює, що подобається у творі, а що ні, визначає відомі засоби художньої виразності
Пізнає мову мистецтва	розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності	вирізняє елементи художньої мови, характерні для різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо)
<i>Пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво</i>		
Оцінює власну творчість	оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум	оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою вчителя необхідні для самовдосконалення дії; відстоює своє право на самовираження
Представляє власні досягнення	презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб, пояснюючи створене	презентує створені художні образи, пояснює свій задум, відстоює думку
Взаємодіє з іншими особами через мистецтво	бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності	бере участь у колективних творчих проектах, виконує різні дії/ролі у творчому процесі; обговорює з іншими особами враження від сприйняття мистецтва та творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб
Регулює власний емоційний стан засобами мистецтва	визначає серед творів і видів художньо-творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення	розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості

Зміст **фізкультурної освітньої** галузі реалізується через предмет фізична культура. Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія «Рухова діяльність» передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія «Ігрова та змагальна діяльність» передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування вміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у

різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи
<i>Заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонстрація рухових умінь та навичок, використання їх у різних життєвих ситуаціях</i>		
Виконує життєво необхідні рухові дії	виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), виконує вправи з пред-метами та без них (за наявності відповідних умов)	виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання) з предмета ми та без них, оцінює власне виконання рухових дій та вико-нання вправ іншими особами (за наявності відповідних умов)
Моделює рухову діяльність	розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики; розрізняє, добирає та виконує фізичні вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики, фізкультурної хвилинки та паузи; добирає відповідний інвентар для кожного виду спорту, розрізняє та виконує вправи з різних видів спор ту для розвитку фізичних якостей
Виконує фізичні вправи під час ігрової діяльності та змагань	виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом вчителя	виконує рухові дії у рухливих іграх під час занять у школі та дозвілля
<i>Вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості</i>		
Контролює свій фізичний стан	контролює своє самопочуття за підтримки дорослих у закладі загальної середньої освіти і поза його межами	володіє елементами самоконтролю у процесі виконання фізичних вправ
Аналізує та оцінює вплив фізичного навантаження на стан здоров'я	пояснює значення фізичних вправ для здоров'я людини	аналізує вплив позитивних та негативних факторів на стан здоров'я людини; оцінює своє самопочуття за частотою серцевих скорочень та частотою дихання
Добирає фізичні вправи для розвитку фізичних якостей та зміцнення здоров'я	обирає за допомогою вчителя та виконує вправи/ігри і елементи різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	регулює інтенсивність навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ) відповідно до визначених завдань
<i>Дотримання правил безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; усвідомлення значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальна взаємодія</i>		
Виконує різні соціальні ролі	виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності	ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей під час рухової діяльності
Дотримується безпечної поведінки	дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з	дотримується правил безпеки під час рухової діяльності в

	друзями рухової діяльності	закладі загальної середньої освіти та поза його межами, пояснює значення цих правил та їх наслідки
Дотримується етичних норм у руховій діяльності	дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; не засмучується через поразку	дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; прагне виграти, не засмучується через поразку і сприймає її гідно

**Директор КЗ «Зміївський ліцей №1
ім. З.К.Слюсаренка»**

Лідія Дударєва

Таблиця 1
до освітньої програми

**Навчальний план
початкової школи (1-4 класи)
з українською мовою навчання**

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік			
	1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.
<i>Інваріантний складник</i>				
Мовно-літературна	315	350	350	350
Іншомовна				
Математична	140	140	175	175
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	105	105	105	105
Технологічна	35	70	70	70
Інформатична				
Мистецька	70	70	70	70
Фізкультурна*	105	105	105	105
Усього	770	840	875	875
<i>Варіативний складник</i>				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	35	35	35	35
Загальнорічна кількість навчальних годин	805	875	910	910
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня	20/700	22/770	23/805	23/805
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	805	875	910	910

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

**Директор КЗ «Зміївський ліцей №1
ім. З.К.Слюсаренка»**

Лідія Дударєва

Пронумеровано, прошнуровано і
скріплено печаткою сторінок 32

(Тридцять дві)
Директор КЗ «Змівський ліцей

№ 1

ім. З.К.Слюсаренка»

Лідія Дударєва

